MOCE I KOMPENSACJA W UKŁADACH Z NIESINUSOIDALNYMI PRZEBIEGAMI PRĄDU I NAPIĘCIA

Leszek S. Czarnecki, Fellow IEEE

Internet Page: <u>www.lsczar.info</u>

Research >>> Selected papers

Trzy definicje mocy pozornej:

 $S_{\rm A} = U_{\rm R}I_{\rm R} + U_{\rm S}I_{\rm S} + U_{\rm T}I_{\rm T}$ $S_{\rm G} = \sqrt{P^2 + Q^2}$ $S_{\rm B} = \sqrt{U_{\rm R}^2 + U_{\rm S}^2 + U_{\rm T}^2} \sqrt{I_{\rm R}^2 + I_{\rm S}^2 + I_{\rm T}^2}$

Która jest poprawna?

$$S = S_{A} = U_{R}I_{R} + U_{S}I_{S} + U_{T}I_{T} = 83.8 \text{ kVA}$$

$$S = S_{G} = \sqrt{P^{2} + Q^{2}} = 72.3 \text{ kVA}$$

$$S = S_{B} = \sqrt{U_{R}^{2} + U_{S}^{2} + U_{T}^{2}} \sqrt{I_{R}^{2} + I_{S}^{2} + I_{T}^{2}} = 220\sqrt{3} \times 190.2\sqrt{2} = 102.7 \text{ kVA}$$

$$\lambda = \frac{P}{S}$$

$$\lambda_{A} = \frac{P}{S_{A}} = 0.86 \qquad \lambda_{G} = \frac{P}{S_{G}} = 1 \qquad \lambda_{B} = \frac{P}{S_{B}} = 0.71$$

Jaką wartość ma współczynnik mocy?

Powszechnie stosowane równanie mocy

 $S^2 = P^2 + Q^2$

z mocą czynną:

$$P \stackrel{\text{df}}{=} \frac{1}{T} \int_{0}^{T} p(t) dt = \frac{1}{T} \int_{0}^{T} [u_{\text{R}} i_{\text{R}} + u_{\text{S}} i_{\text{S}} + u_{\text{T}} i_{\text{T}}] dt = \sum_{f=\text{R,S,T}} U_{f} I_{f} \cos \varphi_{f}$$

i mocą bierną:
$$Q \stackrel{\text{df}}{=} \sum_{f=\text{R,S,T}} U_{f} I_{f} \sin \varphi_{f}$$

narzuca geometryczną definicję mocy pozornej S. Przy innych definicjach równanie mocy nie jest spełnione Ocena i wybór definicji mocy pozornej S ze względu na straty energii w źródle zasilania i wspólczynnik mocy:

L.S. Czarnecki:

Energy Flow and Power Phenomena in Electrical Circuits: Illusions and Reality,

Archiv fur Elektrotechnik, (82), No. 4, pp. 10-15, 1999.

$$S = \sqrt{U_{\rm R}^2 + U_{\rm S}^2 + U_{\rm T}^2} \sqrt{I_{\rm R}^2 + I_{\rm S}^2 + I_{\rm T}^2}$$

Definicje $S = U_R I_R + U_S I_S + U_T I_T$, $S = \sqrt{P^2 + Q^2}$ są błędne

$$S = \sqrt{U_{\rm R}^2 + U_{\rm S}^2 + U_{\rm T}^2} \sqrt{I_{\rm R}^2 + I_{\rm S}^2 + I_{\rm T}^2} = 220\sqrt{3} \times 190, 2\sqrt{2} = 102,7 \text{ kVA}$$

Powszechnie stosowane równanie mocy

$$S^2 = P^2 + Q^2$$

nie jest spełnione

Jeśli równanie

$$S^2 = P^2 + Q^2$$

jest błędne, trzeba znaleźć nowe równanie mocy !!!

L.S. Czarnecki:

Equivalent Circuits of Unbalanced Loads Supplied with Symmetrical and Asymmetrical Voltage and their Identification, *Archiv fur Elektrotechnik,* 78 pp. 165-168, 1995. Każdy odbiornik trójfazowy zasilany napięciem sinusoidalnym ma równoważny odbiornik o konfigracji Δ

Jeśli napięcie jest symetryczne, każdy odbiornik ma nieskończenie wiele odbiorników równoważnych o konfigracji Δ

Wartość skuteczna wektora trójfazowego

$$\boldsymbol{x} \stackrel{\text{df}}{=} \boldsymbol{x}(t) \stackrel{\text{df}}{=} \begin{bmatrix} x_{\text{R}}(t) \\ x_{\text{S}}(t) \\ x_{\text{T}}(t) \end{bmatrix} \stackrel{\text{df}}{=} \begin{bmatrix} x_{\text{R}} \\ x_{\text{S}} \\ x_{\text{T}} \end{bmatrix} = \sqrt{2} \operatorname{Re} \begin{bmatrix} \boldsymbol{X}_{\text{R}} \\ \boldsymbol{X}_{\text{S}} \\ \boldsymbol{X}_{\text{T}} \end{bmatrix} e^{j\omega_{\text{I}}t} = \sqrt{2} \operatorname{Re} \boldsymbol{X} e^{j\omega_{\text{I}}t}$$

Moc czynna symetrycznego urządzenia trójfazowego

$$P = R \frac{1}{T} \int_{0}^{T} (i_{\rm R}^2 + i_{\rm S}^2 + i_{\rm T}^2) dt \stackrel{\text{df}}{=} R \| \mathbf{i} \|^2$$
$$\| \mathbf{i} \| \stackrel{\text{df}}{=} \sqrt{\frac{1}{T}} \int_{0}^{T} (i_{\rm R}^2 + i_{\rm S}^2 + i_{\rm T}^2) dt = \sqrt{\| i_{\rm R} \|^2 + \| i_{\rm S} \|^2 + \| i_{\rm T} \|^2}$$

jest wartością skuteczna prądu trójfazowego

Leszek.S. Czarnecki:

Orthogonal Decomposition of the Current in a Three-phase Non-linear Asymmetrical Circuit with Nonsinusoidal Voltage,

IEEE Transactions on Instrumentation and Measurement, Vol. IM-37, No. 1, pp. 30-34, 1988.

W obwodach jednofazowych:S = ||u|| ||i||W obwodach trójfazowych:S = ||u|| ||i||

Definicja Buchholtz'a dla obwodów z przebiegami sinusoidalnymi

$$S_{\rm B} = \sqrt{U_{\rm R}^2 + U_{\rm S}^2 + U_{\rm T}^2} \sqrt{I_{\rm R}^2 + I_{\rm S}^2 + I_{\rm T}^2}$$

$$\begin{bmatrix} \boldsymbol{U}_{\mathrm{R}} \\ \boldsymbol{U}_{\mathrm{S}} \\ \boldsymbol{U}_{\mathrm{T}} \end{bmatrix} \stackrel{\mathrm{df}}{=} \boldsymbol{U} \qquad \begin{bmatrix} \boldsymbol{U}_{\mathrm{R}} \\ \boldsymbol{U}_{\mathrm{T}} \\ \boldsymbol{U}_{\mathrm{S}} \end{bmatrix} \stackrel{\mathrm{df}}{=} \boldsymbol{U}^{\#}$$

$$Y_{\rm RS} + Y_{\rm ST} + Y_{\rm TR} \stackrel{\rm df}{=} Y_{\rm e} = G_{\rm e} + jB_{\rm e}, \quad \text{Admitan}$$
$$- (Y_{\rm ST} + \alpha Y_{\rm TR} + \alpha^* Y_{\rm RS}) \stackrel{\rm df}{=} A, \qquad \text{Admitan}$$

Admitancja równoważna Admitancja niezrównoważenia

$$i = \sqrt{2} \operatorname{Re} I e^{j\omega_{1}t} = \sqrt{2} \operatorname{Re} \{ (G_{e} U + jB_{e} U + A U^{\#}) e^{j\omega_{1}t} \}$$

$$i_{a} \stackrel{\text{df}}{=} \sqrt{2} \operatorname{Re} \{ G_{e} \boldsymbol{U} e^{j\omega_{l}t} \}$$
$$i_{r} \stackrel{\text{df}}{=} \sqrt{2} \operatorname{Re} \{ jB_{e} \boldsymbol{U} e^{j\omega_{l}t} \}$$
$$i_{u} \stackrel{\text{df}}{=} \sqrt{2} \operatorname{Re} \{ A \boldsymbol{U}^{\#} e^{j\omega_{l}t} \}$$

- Prąd czynny
  - Prąd bierny
  - Prąd niezrónoważemia (Unbalanced current)

 $\boldsymbol{i} = \boldsymbol{i}_a + \boldsymbol{i}_r + \boldsymbol{i}_u$

Ortogonalność wektorów trójfazowych

$$\|\boldsymbol{x} + \boldsymbol{y}\| = \sqrt{\frac{1}{T} \int_{0}^{T} [\boldsymbol{x}(t) + \boldsymbol{y}(t)]^{2} dt} = \sqrt{\|\boldsymbol{x}\|^{2} + 2(\boldsymbol{x}, \boldsymbol{y}) + \|\boldsymbol{y}\|^{2}}.$$

Wektory $\boldsymbol{x}$ i $\boldsymbol{y}$ są wzajemnie ortogonalne jeśli ich iloczyn skalarny jest równy zeru

$$(\boldsymbol{x}, \boldsymbol{y}) = \frac{1}{T} \int_{0}^{T} \boldsymbol{x}^{\mathrm{T}}(t) \, \boldsymbol{y}(t) \, dt = 0$$

Wówczas:

$$\|\boldsymbol{x} + \boldsymbol{y}\| = \sqrt{\|\boldsymbol{x}\|^2 + \|\boldsymbol{y}\|^2}$$

lloczyn skalarny (*x*,*y*) można wyznaczyć znając wektory zespolonych wartości skutecznych *X* i *Y*,

 $(\boldsymbol{x}, \boldsymbol{y}) = (x_{\mathrm{R}}, y_{\mathrm{R}}) + (x_{\mathrm{S}}, y_{\mathrm{S}}) + (x_{\mathrm{T}}, y_{\mathrm{T}}) = \mathrm{Re}\{\boldsymbol{X}_{\mathrm{R}}\boldsymbol{Y}_{\mathrm{R}}^{*} + \boldsymbol{X}_{\mathrm{S}}\boldsymbol{Y}_{\mathrm{S}}^{*} + \boldsymbol{X}_{\mathrm{T}}\boldsymbol{Y}_{\mathrm{T}}^{*}\} = \mathrm{Re}\{\boldsymbol{X}^{\mathrm{T}}\boldsymbol{Y}^{*}\}$

$$\boldsymbol{i} = \boldsymbol{i}_a + \boldsymbol{i}_r + \boldsymbol{i}_u$$

$$(\boldsymbol{i}_{a},\boldsymbol{i}_{r}) = \operatorname{Re}\{\boldsymbol{I}_{a}^{\mathrm{T}}\boldsymbol{I}_{r}^{*}\} = \operatorname{Re}\{\boldsymbol{G}_{e}\boldsymbol{U}^{\mathrm{T}}(\boldsymbol{j}\boldsymbol{B}_{e}\boldsymbol{U})^{*}\} = \operatorname{Re}\{-\boldsymbol{j}\boldsymbol{B}_{e}\boldsymbol{G}_{e}\|\boldsymbol{u}\|^{2}\} = 0$$
$$(\boldsymbol{i}_{a},\boldsymbol{i}_{u}) = \operatorname{Re}\{\boldsymbol{I}_{a}^{\mathrm{T}}\boldsymbol{I}_{u}^{*}\} = \operatorname{Re}\{\boldsymbol{G}_{e}\boldsymbol{U}^{\mathrm{T}}(\boldsymbol{A}\boldsymbol{U}^{*})^{*}\} = 0$$
$$(\boldsymbol{i}_{r},\boldsymbol{i}_{u}) = \operatorname{Re}\{\boldsymbol{I}_{r}^{\mathrm{T}}\boldsymbol{I}_{u}^{*}\} = \operatorname{Re}\{\boldsymbol{j}\boldsymbol{B}_{e}\boldsymbol{U}^{\mathrm{T}}(\boldsymbol{A}\boldsymbol{U}^{*})^{*}\} = 0.$$

Wektory prądu czynnego, biernego i prądu niezrównoważenia są wzajemnie ortogonalne

$$\|\mathbf{i}\|^2 = \|\mathbf{i}_a\|^2 + \|\mathbf{i}_r\|^2 + \|\mathbf{i}_u\|^2$$

Prądy:

$$\boldsymbol{i}_{a} \stackrel{\text{df}}{=} \sqrt{2} \operatorname{Re} \{ G_{e} \boldsymbol{U} e^{j\omega_{l}t} \}$$
$$\boldsymbol{i}_{r} \stackrel{\text{df}}{=} \sqrt{2} \operatorname{Re} \{ jB_{e} \boldsymbol{U} e^{j\omega_{l}t} \}$$
$$\boldsymbol{i}_{u} \stackrel{\text{df}}{=} \sqrt{2} \operatorname{Re} \{ A \boldsymbol{U}^{\#} e^{j\omega_{l}t} \}$$

nazywa się "**składowymi fizycznymi"**

wektora prądu liniwego odbiornika trójfazowego

Teorię mocy opartą na tym rozkładzie, nazwano

"Teorią mocy składowych fizycznych prądu" Ang.: "Currents' Physical Components (CPC) power theory"

Równanie mocy odbiornika trójfazowego zasilanego symetrycznym i sinusoidalnym napięciem

$$\|\mathbf{i}\|^{2} = \|\mathbf{i}_{a}\|^{2} + \|\mathbf{i}_{r}\|^{2} + \|\mathbf{i}_{u}\|^{2} \qquad |\times||\mathbf{i}|^{2}$$
$$S^{2} = P^{2} + Q^{2} + D^{2}$$

$$P \stackrel{\text{df}}{=} ||\boldsymbol{i}_{a}|| ||\boldsymbol{u}|| = G_{e} ||\boldsymbol{u}||^{2}$$
$$Q \stackrel{\text{df}}{=} \pm ||\boldsymbol{i}_{r}|| ||\boldsymbol{u}|| = -B_{e} ||\boldsymbol{u}||^{2}$$
$$D \stackrel{\text{df}}{=} ||\boldsymbol{i}_{u}|| ||\boldsymbol{u}|| = A ||\boldsymbol{u}||^{2}$$

Moc czynna

Moc bierna

Moc niezrównoważenia

$$\|\mathbf{i}_{a}\| = G_{e}\|\mathbf{u}\| = 0,90 \times 381 = 343 \text{ A}$$
$$\|\mathbf{i}_{r}\| = /B_{e}\|\|\mathbf{u}\| = 0,30 \times 381 = 114 \text{ A}$$
$$\|\mathbf{i}_{u}\| = A\|\|\mathbf{u}\| = 0,95 \times 381 = 361 \text{ A}$$

$$\|\boldsymbol{i}\| = \sqrt{\|\boldsymbol{i}_a\|^2 + \|\boldsymbol{i}_r\|^2 + \|\boldsymbol{i}_u\|^2} = \sqrt{343^2 + 114^2 + 361^2} = 511 \text{ A}$$

S = 195 kVA, P = 131 kW, Q = 43 kVAr, D = 138 kVA

Kompensacja prądu biernego i prądu niezrównoważenia

$$\lambda = \frac{P}{S} = \frac{||\mathbf{i}_{a}||}{\sqrt{||\mathbf{i}_{a}||^{2} + ||\mathbf{i}_{u}||^{2} + ||\mathbf{i}_{r}||^{2}}}$$

Rozwiązanie ze względu na susceptancje kompensatora

$$T_{\rm RS} = (\sqrt{3} \text{ Re}\{A\} - \text{Im}\{A\} - B_{\rm e})/3$$
$$T_{\rm ST} = (2 \text{ Im}\{A\} - B_{\rm e})/3$$
$$T_{\rm TR} = (-\sqrt{3} \text{ Re}\{A\} - \text{Im}\{A\} - B_{\rm e})/3$$

$$T_{\rm RS} = (\sqrt{3} \operatorname{Re}\{A\} - \operatorname{Im}\{A\} - B_{\rm e}) / 3 = 0.30 \,\mathrm{S}$$
$$T_{\rm ST} = (2 \,\operatorname{Im}\{A\} - B_{\rm e}) / 3 = 0.52 \,\mathrm{S}$$
$$T_{\rm TR} = (-\sqrt{3} \,\operatorname{Re}\{A\} - \operatorname{Im}\{A\} - B_{\rm e}) / 3 = -0.52 \,\mathrm{S}$$

 $\|\boldsymbol{i}_{a}\| = 343 \text{ A}, \|\boldsymbol{i}_{r}\| = 114 \text{ A}, \|\boldsymbol{i}_{u}\| = 361 \text{ A}$

 $\|\boldsymbol{i}_{a}\| = 343 \text{ A}, \quad \|\boldsymbol{i}_{r}\| = 0, \quad \|\boldsymbol{i}_{u}\| = 0,$

$$S^{2} = P^{2} + Q^{2} + D^{2}$$

$$P \stackrel{\text{df}}{=} ||\mathbf{i}_{a}|| ||\mathbf{u}|| = G_{e} ||\mathbf{u}||^{2} \qquad \text{Moc czynna}$$

$$Q \stackrel{\text{df}}{=} \pm ||\mathbf{i}_{r}|| ||\mathbf{u}|| = -B_{e} ||\mathbf{u}||^{2} \qquad \text{Moc bierna}$$

$$D \stackrel{\text{df}}{=} ||\mathbf{i}_{u}|| ||\mathbf{u}|| = A ||\mathbf{u}||^{2} \qquad \text{Moc niezrwnoważenia}$$

To równanie mocy jest poprawne tylko dla odbiornika liniowego, czasowo-niezmienniczego (LTI), zasilanego napięciem symetrycznym i sinusoidalnym

Aby je uogólnić na odbiorniki LTI z niesinusoidalnym napięcie zasilania, niezbędna jest poprawna teoria mocy obwodów jednofazowych zasilanych niesinusoidalnie.

Steinmetz experiment: 1892

 $P^2 + Q^2 < S^2$

?????

Poprawność równania mocy w warunkach niesinusoidalnych zakwestionował Steinmetz w 1892 roku,

Do lat osiemdziesiątych, po 90 latach rozwoju teorii mocy, jej stan wyglądał jak poniżej

1927

C.I. Budeanu, Professor of Bucharest University, Romania, introduced definition of the reactive power

$$Q = Q_{\rm B} \stackrel{\rm df}{=} \sum_{n=1}^{\infty} U_n I_n \sin \varphi_n$$
$$P^2 + Q_{\rm B}^2 \le S^2$$

Budeanu concluded that there is also other power associated with the waveform distortion, and introduced a new power quantity, called

Distortion Power

 $D \stackrel{\mathrm{df}}{=} \sqrt{S^2 - (P^2 + Q_{\mathrm{B}}^2)}$

Budeanu's power equation has the form:

$$S^2 = P^2 + Q_{\rm B}^2 + D^2$$

1987

L.S. Czarnecki: What is Wrong with the Budeanu's Concept of Reactive and Distortion Powers and Why it should be Abandoned,

IEEE Trans. on Instrumentation and Measurements

Question: Is the Budeanu's Reactive Power a measure of energy oscillation?

For a single harmonic:

$$u_n(t) = \sqrt{2} U_n \cos n \omega_1 t$$
$$i_n(t) = \sqrt{2} I_n \cos(n \omega_1 t - \varphi_n)$$

The instantaneous power:

$$p_n(t) = \frac{dW_n}{dt} = u_n(t) i_n(t) = P_n (1 + \cos 2n\omega_1 t) + Q_n \sin 2n\omega_1 t$$
$$P_n = U_n I_n \cos \varphi_n \qquad Q_n = U_n I_n \sin \varphi_n$$

 Q_n is an amplitude of the energy oscillation

At distorted voltages and currents:

$$u(t) = \sum_{n=0}^{N} u_n(t), \qquad i(t) = \sum_{n=0}^{N} i_n(t) \implies Q_{\rm B} = \sum_{n=1}^{N} U_n I_n \sin \varphi_n = \sum_{n=1}^{N} Q_n$$
$$Q_n \stackrel{>}{<} 0, \qquad Q_{\rm B} \text{ could be equal to zero, even if } Q_n \neq 0$$

Budeanu's Reactive Power is no measure of energy oscillation

Why Budeanu definition of reactive power Q is wrong?

 $u(t) = \sqrt{2}(100\sin\omega_{\mathrm{l}}t + 25\sin3\omega_{\mathrm{l}}t)\,\mathrm{V}$

 $i(t) = \sqrt{2} \left[25 \sin(\omega_1 t - 90^0) + 100 \sin(3\omega_1 t + 90^0) \right]$ A

There are energy oscillations in spite of zero Budeanu's reactive power Q

Why Budeanu's definition of Distortion power D is wrong?

The load current is distorted in spite of zero distortion power, D

The load current is not distorted, meaning

$$i(t) = a u(t-\tau)$$

if $I_n = a U_n e^{-jn\tau} = Y_n U_n,$
 $Y_n = a e^{-jn\tau}$ .....(2)

 $u(t) = \sqrt{2}(100\sin\omega_{\rm l}t + 30\sin3\omega_{\rm l}t)\,\mathrm{V}$

$$i(t) = \sqrt{2} \left[50\sin(\omega_{1}t - \frac{\pi}{2}) + 15\sin(3\omega_{1}t - \frac{3\pi}{2}) \right] = \frac{1}{2}u(t - \frac{\pi}{4}),$$

$$D = U_1 U_3 / Y_1 - Y_3 / = 100 \cdot 25 \cdot \frac{1}{2} e^{-j\frac{\pi}{2}} - \frac{1}{2} e^{j\frac{\pi}{2}} = 2.5 \text{ kVA}$$

Load current is not distorted in spite of non zero distortion power, D

Power factor improvement and Budeanu's reactive power

$$||i|| = \sqrt{\sum_{n=0}^{N} ||i_n||^2} = \sqrt{\sum_{n=0}^{N} (\frac{P_n}{U_n})^2 + \sum_{n=1}^{N} (\frac{Q_n}{U_n})^2}, \quad \text{but in Budeanu Theory: } Q = \sum_{n=1}^{N} Q_n$$

$$u(t) = \sqrt{2}(100\sin\omega_{1}t + 25\sin 3\omega_{1}t) V$$

 $i(t) = \sqrt{2} \left[25 \sin(\omega_1 t - 90^0) + 100 \sin(3\omega_1 t + 90^0) \right]$ A

Budeanu's reactive power is useless for compensator design

1931

S. Fryze, Professor of Lwow University, Poland, defined the reactive power in a time-domain, based on

the load current orthogonal decomposition into active and reactive currents

$$i = i_{a} + i_{rF}$$

$$i_{a}(t) \stackrel{df}{=} \frac{P}{\|u\|^{2}} u(t) \stackrel{df}{=} G_{e} u(t), \qquad i_{rF}(t) \stackrel{df}{=} i(t) - i_{a}(t)$$
$$\frac{1}{T} \sum_{0}^{T} Z_{a}(t) i_{rF}(t) dt = (i_{a}, i_{rF}) = 0$$
$$\|i\|^{2} = \|i_{a}\|^{2} + \|i_{rF}\|^{2}$$

Fryze's Power Equation: $S^2 = P^2 + Q_F^2$

Fryze's definition of reactive power:

$$Q_{\rm F} \stackrel{\rm df}{=} |u|| ||i_{\rm rF}||$$

1997

L.S. Czarnecki: "Budeanu and Fryze: Two frameworks for Interpreting Power Properties of Circuits with Nonsinusoidal Voltages and Currents," *Archiv fur Elektrotechnik* Fryze's Power Equation

$$S^{2} = P^{2} + Q_{F}^{2}$$
$$i = i_{a} + i_{rF}$$
$$i_{a} - \text{Active current}$$

 $i_{\rm rF}$ - Reactive current

We know that the following phenomena may contribute to the power factor deterioration

Energy oscillations
 Bi-directional flow of active power
 Harmonic generation in the load
 Change of the load conductance with frequency
 Load unbalance

Fryze's Power Theory does not explain the effect of these power phenomena on the power factor

Question: Does the Fryze's Power Theory provide fundamentals for the power factor improvement?

 $u(t) = 100\sqrt{2} (\sin\omega_1 t + \sin 3\omega_1 t) V$

These loads cannot be distinguished with respect to Fryze's powers. They differ as to the possibility of their compensation

Fryze's Power Theory does not enable us to draw conclusions as to the possibility of the load compensation with a reactive compensator Opinion: Fryze's power theory provides fundamentals for switching compensator control

 $i = i_{a} + i_{rF}$

 $i_{\rm a}$ - active current is useful component $i_{\rm rF}$ - reactive current is useless component

Illustration:

According to Fryze's Power Theory, total compensation requires that the current i_{rF} is reduced to zero This is a wrong conclusion

Only the 3rd order current harmonic should be compensated

$$u(t) = U_{0} + \sqrt{2} \sum_{n=1}^{\infty} U_{n} \cos(n\omega_{1}t + \alpha_{n})$$

$$u = \int_{R} \int_{L} \int$$

Current Physical Components (CPC) Power Theory of Linear Single-Phase Circuits with Nonsinusoidal Voltages and Currents

$$u = U_0 + \sqrt{2} \operatorname{Re} \sum_{n=1}^{\infty} U_n e^{jn\omega_1 t}$$

$$u = G_0 U_0 + \sqrt{2} \operatorname{Re} \sum_{n=1}^{\infty} Y_n U_n e^{jn\omega_1 t}$$

$$u = G_0 U_0 + \sqrt{2} \operatorname{Re} \sum_{n=1}^{\infty} Y_n U_n e^{jn\omega_1 t}$$

$$u = G_0 U_0 + \sqrt{2} \operatorname{Re} \sum_{n=1}^{\infty} Y_n U_n e^{jn\omega_1 t}$$

 $i = i_{a} + i_{s} + i_{r}$

$$i_{\rm a} = G_{\rm e} u, \qquad G_{\rm e} = \frac{P}{||u||^2}$$

$$i_{\rm s} = (G_0 - G_{\rm e})U_0 + \sqrt{2} \operatorname{Re} \sum_{n=1}^{\infty} (G_n - G_{\rm e})U_n e^{jn\omega_{\rm l}t}$$
$$i_{\rm r} = \sqrt{2} \operatorname{Re} \sum_{n=1}^{\infty} jB_n U_n e^{jn\omega_{\rm l}t}$$

Active current

Scattered current

Reactive current

$$G_n = \operatorname{Re}\{Y_n\} = \operatorname{Re}\frac{1}{R + jn\omega_1 L} = \frac{R}{R^2 + (n\omega_1 L)^2}$$

 $G_0 = 1 \text{ S}, \quad G_1 = 0.5 \text{ S}, \quad G_2 = 0.2 \text{ S}, \quad G_3 = 0.1 \text{ S}, \quad G_4 = 0.06 \text{ S}.$

Currents i_a , i_s and i_r are mutually orthogonal

 $i = i_{a} + i_{s} + i_{r}$

thus

Multiplying the current RMS equation by $||u||^2$

$$S^2 = P^2 + D_{\rm s}^2 + Q^2$$

38

This decomposition and power equation was developed without any approximation consequently, this decomposition is valid independently on the level of harmonic distortion

Illustration

$$u(t) = 50 + \sqrt{2} \operatorname{Re}\{100e^{j\omega_{1}t} + 20e^{j5\omega_{1}t}\} \text{ V}, \ \omega_{1} = 1 \text{ rd/s} \qquad ||u|| = 113.58 \text{ V}$$

$$i(t) = 50 + \sqrt{2} \operatorname{Re} \{ 50e^{j\omega_{1}t} + 46.2e^{j89^{\circ}}e^{j5\omega_{1}t} \} \operatorname{A}, \qquad ||i|| = \sqrt{50^{2} + 50^{2} + 46.2^{2}} = 84.47 \operatorname{A}$$

$$G_{e} = \frac{P}{||u||^{2}} = 0.5826 \operatorname{S}$$

$$||i_{a}|| = G_{e}||u|| = 66.17 \operatorname{A}$$

$$||i_{s}|| = \sqrt{\sum_{n=0,1,5} (G_{n} - G_{e})^{2}U_{n}^{2}} = 24.93 \operatorname{A}$$

$$||i|| = \sqrt{||i_{a}||^{2} + ||i_{s}||^{2} + ||i_{r}||^{2}} = 84.47 \operatorname{A}$$

$$||i_{r}|| = \sqrt{\sum_{n=1,5} B_{n}^{2}U_{n}^{2}} = 46.2 \operatorname{A}$$

In real systems the scattered current has relatively small value

Reactive current compensation:

Lossless shunt reactive compensators do not change active power, P, and conductance G_n .

$$G_{\rm e} = \frac{P}{||u||^2} = \text{ const.}$$

$$||i_{\rm a}|| = G_{\rm e}||u|| = \text{ const.}$$

$$||i_{\rm s}|| = \sqrt{\sum_{n=0}^{\infty} (G_n - G_{\rm e})^2 U_n^2} = \text{ const.}$$

The RMS value of the reactive current changes to:

A total compensation of the reactive current:

 $||i_{\rm r}|| = 0$, if for each *n*, such that $U_n \neq 0$, $B_{{\rm X}n} = -B_n$

Conclusion: This decomposition solves the problem of a shunt reactive compensation of linear loads

40

Illustration

Power factor

$$\lambda = \frac{P}{S} = \frac{P}{\sqrt{P^2 + D_S^2 + Q^2}} = \frac{\|i_a\|}{\sqrt{\|i_a\|^2 + \|i_S\|^2 + \|i_r\|^2}}$$
$$\lambda = 0.867 \qquad \qquad \lambda = 0.999 \qquad \qquad 4^{-1}$$

Reactive current minimization

Total compensation requires very complex compensators, therefore, it has only a theoretical value.

The reactive current can be minimized by two-element reactive compensator

$$||i_{r}|| = \text{Min., if } \frac{\mathrm{d}}{\mathrm{d}C} ||i_{r}|| = 0 \qquad >> \quad C_{k+1} = -\frac{\sum_{n \in N} \frac{n B_{n} U_{n}^{2}}{(1 - n^{2} \omega_{1}^{2} L C_{k})^{2}}}{\omega_{1} \sum_{n \in N} \frac{n^{2} B_{n} U_{n}^{2}}{(1 - n^{2} \omega_{1}^{2} L C_{k})^{3}}} \rightarrow C_{\text{opt}}$$

The inductance *L* can be chosen such that no resonance occur. The circuit can operate at close to unity power factor

Illustration

L = 0

λ

1.0

0.9

0.8

0.7

0.6

0.5

0.4

0.3

0.2

0.1

 $C_{k+1} = - \frac{\sum_{n \in \mathbb{N}} \frac{n B_n U_n^2}{(1 - n^2 \omega_1^2 L C_k)^2}}{\omega_1 \sum_{n \in \mathbb{N}} \frac{n^2 B_n U_n^2}{(1 - n^2 \omega_1^2 L C_k)^3}} \to C_{\text{opt}} = 0.85 C_0 \text{ in three steps of iteration}$

Moce w owodach z odbiornikami generującymi harmoniczne (HGL)

$$e = 100\sqrt{2} \sin \omega_{1} t \text{ V}$$

$$i = \sqrt{2}(20 \sin \omega_{1} t + 40 \sin 3\omega_{1} t) \text{ A}$$

$$u = \sqrt{2}(80 \sin \omega_{1} t - 40 \sin 3\omega_{1} t) \text{ V}$$

$$||i|| = 44.72 \text{ A}, \quad ||u|| = 89.44 \text{ V}, \quad S = 4000 \text{ VA}$$

$$P = 1600 - 1600 = 0, \quad Q = 0, \quad D_{S} = 0, \quad \text{lecz} \quad S \neq 0$$

Równanie:

$$S^2 = P^2 + D_{\rm s}^2 + Q^2$$

nie jest poprawne!!!!

Lokalizacja źródeł harmonicznych ma krytyczne znaczenie dla projektowania filtrów harmonicznych

i kompensatorów harmonicznych

Ze wzgledu na kierunek przepływu energii harmonicznych zbiór rzędów harmonicznych N może być rozłożony na dwa podzbiory $N_{\rm C}$, and $N_{\rm G}$,

$$Jesli |\varphi_n / \leq 90^0, \quad n \in N_C$$

$$Jesli |\varphi_n / > 90^0, \quad n \in N_G$$

$$\sum_{n \in N_C} u_n \stackrel{\text{df}}{=} u_C, \quad \sum_{n \in N_C} i_n \stackrel{\text{df}}{=} i_C, \quad \sum_{n \in N_C} P_n \stackrel{\text{df}}{=} P_C$$

$$\sum_{n \in N_G} u_n \stackrel{\text{df}}{=} -u_G, \quad \sum_{n \in N_G} i_n \stackrel{\text{df}}{=} i_G, \quad \sum_{n \in N_G} P_n \stackrel{\text{df}}{=} -P_G$$

$$u = u_C - u_G, \quad i = i_C + i_G, \quad P = P_C - P_G$$

$$||u||^2 = ||u_C||^2 + ||u_G||^2 \qquad ||i||^2 = ||i_C||^2 + ||i_G||^2$$

Obwody równoważne:

 $i = i_{\rm C} + i_{\rm G}$

Rozkład prądu według CPC:

 $G_{\rm eC} \stackrel{\rm df}{=} \frac{P_{\rm C}}{\left\|u_{\rm C}\right\|^2}$ $i = i_{\rm aC} + i_{\rm sC} + i_{\rm rC} + i_{\rm G}$

Rozkład prądu według Fryzego:

$$G_{\rm eF} \stackrel{\rm df}{=} \frac{P}{\|u\|^2}$$
  $i_{\rm aF} \stackrel{\rm df}{=} G_{\rm eF} u$ $i = i_{\rm aF} + i_{\rm rF},$

Składowe fizyczne prądu odbiornika generującego harmoniczne:

 $i = i_{\rm aC} + i_{\rm sC} + i_{\rm rC} + i_{\rm G}$

to jest stwarzyszone z odrębnymi zjawiskami fizycznymi

Prądy te są wzajemnie ortogonalne

 $||i||^2 = ||i_{aC}||^2 + ||i_{sC}||^2 + ||i_{rC}||^2 + ||i_G||^2$

 $N_{C} = \{1,3\}$ $U_{1} = 200.0 \text{ V}, \qquad I_{1} = 141.42 e^{-j45^{\circ}} \text{ A} \qquad Y_{1} = 0.50 - j0.50 \text{ S}$ $U_{3} = 13.64 e^{j8.4^{\circ}} \text{ V}, \qquad I_{3} = 4.31 e^{-j71.6^{\circ}} \text{ A} \qquad Y_{3} = 0.10 - j0.30$ $U_{5} = 9.27 e^{-j101.3^{\circ}} \text{ V}, \qquad I_{5} = 18.18 \text{ A}$ $U_{7} = 9.64 e^{-j98.1^{\circ}} \text{ V}, \qquad I_{7} = 13.64 \text{ A}$

 $P_{\rm C} = \operatorname{Re}\{U_1I_1^*\} + \operatorname{Re}\{U_3I_3^*\} = 20010 \text{ W}, \quad ||u_{\rm C}|| = \sqrt{U_1^2 + U_3^2} = 200.46 \text{ V}, \quad G_{\rm eC} = \frac{P_{\rm C}}{||u_{\rm C}||^2} = 0.4979 \text{ S}$

$$\|i_{aC}\| = \frac{P_{C}}{\|u_{C}\|} = 99.84 \text{ A}, \qquad \|i_{sC}\| = \sqrt{\sum_{n=1,3} \left[(G_{n} - G_{eC}) U_{n} \right]^{2}} = 5.44 \text{ A}, \qquad \|i_{rC}\| = \sqrt{\sum_{n=1,3} (B_{n} U_{n})^{2}} = 100.08 \text{ A}$$
$$\|i_{G}\| = \sqrt{\sum_{n=5,7} I_{n}^{2}} = 22.73 \text{ A}$$

<u>Składowe fizyczne prądu odbiornika LTI zasilanego w trójprzewodowo</u> <u>symetrycznym niesinusoidalnym napięciem</u>

Składowa bezużyteczna prądu:

$$\boldsymbol{i} - \boldsymbol{i}_{a} = \sum_{n \in N} \boldsymbol{i}_{n} - \boldsymbol{i}_{a} = \sum_{n \in N} (\boldsymbol{i}_{an} + \boldsymbol{i}_{rn} + \boldsymbol{i}_{un}) - \boldsymbol{i}_{a} = (\sum_{n \in N} \boldsymbol{i}_{an} - \boldsymbol{i}_{a}) + \sum_{n \in N} \boldsymbol{i}_{rn} + \sum_{n \in N} \boldsymbol{i}_{un}$$

Składowa bezużyteczna prądu:

$$\mathbf{i} - \mathbf{i}_{a} = \sum_{n \in N} \mathbf{i}_{n} - \mathbf{i}_{a} = \sum_{n \in N} (\mathbf{i}_{an} + \mathbf{i}_{rn} + \mathbf{i}_{un}) - \mathbf{i}_{a} = (\sum_{n \in N} \mathbf{i}_{an} - \mathbf{i}_{a}) + \sum_{n \in N} \mathbf{i}_{rn} + \sum_{n \in N} \mathbf{i}_{un}$$

$$\mathbf{i}_{s} \stackrel{\text{df}}{=} \sum_{n \in N} \mathbf{i}_{an} - \mathbf{i}_{a} = \sqrt{2} \operatorname{Re} \sum_{n \in N} (G_{en} - G_{e}) \mathbf{U}_{n} e^{jn\omega_{1}t}$$

$$\mathbf{i}_{r} \stackrel{\text{df}}{=} \sum_{n \in N} \mathbf{i}_{rn} = \sqrt{2} \operatorname{Re} \sum_{n \in N} jB_{en} \mathbf{U}_{n} e$$

$$\mathbf{i}_{u} \stackrel{\text{df}}{=} \sum_{n \in N} \mathbf{i}_{un} = \sqrt{2} \operatorname{Re} \sum_{n \in N} A_{n} \mathbf{U}_{n}^{\#} e^{jn\omega_{1}t}$$
Rozkład na składowe fizyczne
$$\mathbf{i} = \mathbf{i}_{a} + \mathbf{i}_{s} + \mathbf{i}_{r} + \mathbf{i}_{u}$$

$$\boldsymbol{i} = \boldsymbol{i}_a + \boldsymbol{i}_s + \boldsymbol{i}_r + \boldsymbol{i}_u$$

Wartości skuteczne składowych fizycznych:

$$\|\boldsymbol{i}_{a}\| = G_{e} \|\boldsymbol{u}\|,$$

$$\|\boldsymbol{i}_{s}\| = \sqrt{\sum_{n \in N} (G_{en} - G_{e})^{2} \|\boldsymbol{u}_{n}\|^{2}}$$

$$\|\boldsymbol{i}_{u}\| = \sqrt{\sum_{n \in N} A_{n} \|\boldsymbol{u}_{n}\|^{2}}$$

$$\|\boldsymbol{i}_{r}\| = \sqrt{\sum_{n \in N} /B_{n} /^{2} \|\boldsymbol{u}_{n}\|^{2}}$$

Prąd rozrzutu pojawia się wtedy, gdy

$$G_{\mathrm{e}} = \frac{P}{\left\|\boldsymbol{u}\right\|^{2}}, \qquad G_{\mathrm{e}n} = \frac{P_{n}}{\left\|\boldsymbol{u}_{n}\right\|^{2}}$$

CPS są wzajemnie ortogonalne, zatem: $\|\boldsymbol{i}\|^2 = \|\boldsymbol{i}_a\|^2 + \|\boldsymbol{i}_s\|^2 + \|\boldsymbol{i}_r\|^2 + \|\boldsymbol{i}_u\|^2$

<u>Przykład</u>

Rozkłąd na składowe symetryczne nie zależy od poziomu odkształcenia

$$u_{\rm R}(t) = \sqrt{2} \operatorname{Re}\{220e^{j\omega_{\rm I}t} + 44e^{j5\omega_{\rm I}t}\} \operatorname{V}$$

$$\|\mathbf{i}\| = \sqrt{\|\mathbf{i}_{R}\|^{2} + \|\mathbf{i}_{S}\|^{2} + \|\mathbf{i}_{T}\|^{2}} = \sqrt{341^{2} + 198^{2} + 184^{2}} = 433 \text{ A}$$
$$\|\mathbf{i}_{a}\| = 237 \text{ A}$$
$$\|\mathbf{i}_{s}\| = 21 \text{ A}$$
$$\|\mathbf{i}_{r}\| = 153 \text{ A}$$
$$\|\mathbf{i}_{u}\| = 327 \text{ A}$$

 $\|\boldsymbol{i}\| = \sqrt{\|\boldsymbol{i}_{a}\|^{2} + \|\boldsymbol{i}_{s}\|^{2} + \|\boldsymbol{i}_{r}\|^{2} + \|\boldsymbol{i}_{u}\|^{2}} = \sqrt{237^{2} + 21^{2} + 153^{2} + 327^{2}} = 433 \text{ A}$

Kompensacja reaktancyjna w warumkach niesinusoidalnych

L.S. Czarnecki, "Reactive and unbalanced currents compensation in three-phase circuits under nonsinusoidal conditions," *IEEE Trans. Instr. Measur.,* Vol. IM-38, No. 3, pp. 754-459, June 1989.

Przykład

$$T_{\text{RS}n} = \frac{1}{3} (s \sqrt{3} \operatorname{Re} A_n - \operatorname{Im} A_n - B_{\text{en}})$$
$$T_{\text{ST}n} = \frac{1}{3} (2 \operatorname{Im} A_n - B_{\text{en}})$$
$$T_{\text{TR}n} = -\frac{1}{3} (s \sqrt{3} \operatorname{Re} A_n + \operatorname{Im} A_n + B_{\text{en}})$$

Minimalizacja prądu biernego i prądu niezrównoważenia

Kompensator idealny

Kompensator zredukowany

L.S. Czarnecki,

"Minimization of unbalanced and reactive currents in three-phase asymmetrical circuits with nonsinusoidal voltage,"

Proc. IEE, Vol. 139, Pt. B, No. 4, pp. 347-354, July 1992.

$$d \stackrel{\text{df}}{=} // \boldsymbol{j}_{\text{T}} - \boldsymbol{j}_{\text{D}} //$$

<u>Składowe fizyczne prądu w obwodach trójfazowych</u> <u>z odbiornikami generującymi harmoniczne</u>

$$P_n = U_{\mathrm{R}n} I_{\mathrm{R}n} \cos\varphi_{\mathrm{R}n} + U_{\mathrm{S}n} I_{\mathrm{S}n} \cos\varphi_{\mathrm{S}n} + U_{\mathrm{T}n} I_{\mathrm{T}n} \cos\varphi_{\mathrm{T}n} \quad \begin{cases} \ge 0 \\ < 0 \end{cases}$$

Jeśli napięcie jesat symetryczne:

$$I_{an} \stackrel{\text{df}}{=} I_{Rn} \cos \varphi_{Rn} + I_{Sn} \cos \varphi_{Sn} + I_{Tn} \cos \varphi_{Tn} \quad \begin{cases} \geq 0 \\ < 0 \end{cases}$$

Ze wzgledu na kierunek przepływu energii harmonicznych zbiór rzędów harmonicznych N może być rozłożony na dwa podzbiory $N_{\rm C}$, i $N_{\rm G}$,

$$Y_{enC} \stackrel{\text{df}}{=} G_{enC} + jB_{enC} = \frac{S_n^*}{\|\boldsymbol{u}_n\|^2}$$
$$S_n \stackrel{\text{df}}{=} P_n + jQ_n = \boldsymbol{U}_n^T \boldsymbol{I}_n^*$$

$$G_{eC} \stackrel{dI}{=} \frac{P_C}{\|\boldsymbol{u}_C\|^2} \qquad \boldsymbol{i}_{aC} \stackrel{dI}{=} G_{eC} \boldsymbol{u}_C$$

 $\boldsymbol{i}_{C} = \boldsymbol{i}_{aC} + \boldsymbol{i}_{sC} + \boldsymbol{i}_{rC} + \boldsymbol{i}_{uC}$

Składowe fizyczne prądu odbiornika generującego harmoniczne:

 $\boldsymbol{i} = \boldsymbol{i}_{aC} + \boldsymbol{i}_{sC} + \boldsymbol{i}_{rC} + \boldsymbol{i}_{uC} + \boldsymbol{i}_{G}$

Składowe fizyczne są wzajemnie ortogonalne, zatem

 $\|\boldsymbol{i}\|^{2} = \|\boldsymbol{i}_{aC}\|^{2} + \|\boldsymbol{i}_{sC}\|^{2} + \|\boldsymbol{i}_{rC}\|^{2} + \|\boldsymbol{i}_{uC}\|^{2} + \|\boldsymbol{i}_{G}\|^{2}$

Ilustracja geometryczna:

Równanie mocy HGL:

,

Współczynnik mocy:

$$\lambda \stackrel{\text{df}}{=} \frac{P}{S} = \frac{P_{\text{C}} - P_{\text{G}}}{\sqrt{P_{\text{C}}^2 + D_{\text{sC}}^2 + Q_{\text{rC}}^2 + D_{\text{uC}}^2 + S_{\text{G}}^2 + S_{\text{E}}^2}}$$

Uwagi dotyczące:

Instantaneous Reactive Power p-q Theory Akagi, Nabae, Kanazawa (1983)

Instantaneous real or active power:

 $p = u_{\alpha} i_{\alpha} + u_{\beta} i_{\beta},$

Instantaneous imaginary or reactive power

$$q = u_{\alpha} i_{\beta} - u_{\beta} i_{\alpha}$$

Instantaneous active current:

In α , β coordinates:

$$i_{\alpha p} = \frac{u_{\alpha}}{u_{\alpha}^2 + u_{\beta}^2} p \qquad \qquad i_{\beta p} = \frac{u_{\beta}}{u_{\alpha}^2 + u_{\beta}^2} p$$

In phase coordinates:

$$\begin{bmatrix} i_{\rm Rp} \\ i_{\rm Sp} \end{bmatrix} = \mathbf{C}^{-1} \begin{bmatrix} i_{\alpha p} \\ i_{\beta p} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \sqrt{2/3}, & 0 \\ -1/\sqrt{6}, & 1/\sqrt{2} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} i_{\alpha p} \\ i_{\beta p} \end{bmatrix}$$

Instantaneous reactive current:

In α , β coordinates:

In phase coordinates:

$$i_{\alpha q} = \frac{-u_{\beta}}{u_{\alpha}^2 + u_{\beta}^2} q$$

$$i_{\beta q} = \frac{u_{\alpha}}{u_{\alpha}^2 + u_{\beta}^2} q$$

$$\begin{bmatrix} i_{\mathrm{Rq}} \\ i_{\mathrm{Sq}} \end{bmatrix} = \boldsymbol{C}^{-1} \begin{bmatrix} i_{\alpha \mathrm{q}} \\ i_{\beta \mathrm{q}} \end{bmatrix}$$

Według Nabae'a, który jest głównym autorem IRP p-q Theory:

"It was developed to enable instantaneous compensation of the reactive power"

Rzeczywiście,

moce chwilowe p & q mogą być obliczone momentalnie co sugeruje wniosek, że właściwości energetyczne odbiorników mogą być też identyfikowane momentalnie (z opóźnieniem potrzebnym jedynie do obliczeń)

Przykład 1

$$u_{\rm R} = \sqrt{2} U \cos \omega t, \quad U = 220 \text{ V}$$
$$i_{\rm R} = \sqrt{2} I \cos(\omega t + 30^{\circ}), \quad I = 95.3 \text{ A}$$
$$\mathbf{Q} = \mathbf{0}$$

$$\begin{bmatrix} u_{\alpha} \\ u_{\beta} \end{bmatrix} = \mathbf{C} \begin{bmatrix} u_{\mathrm{R}} \\ u_{\mathrm{S}} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \sqrt{3} U \cos \omega t \\ \sqrt{3} U \sin \omega t \end{bmatrix} \qquad \begin{bmatrix} i_{\alpha} \\ i_{\beta} \end{bmatrix} = \mathbf{C} \begin{bmatrix} i_{\mathrm{R}} \\ -i_{\mathrm{R}} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \sqrt{3} I \cos(\omega t + 30^{\circ}) \\ -I \cos(\omega t + 30^{\circ}) \end{bmatrix}$$

Instantaneous powers,

Active:

$$p = u_{\alpha} i_{\alpha} + u_{\beta} i_{\beta} = \sqrt{3} U I [1 + \cos 2(\omega t + 30^{0})]$$
Reactive:

$$q = u_{\alpha} i_{\beta} - u_{\beta} i_{\alpha} = -\sqrt{3} U I \sin 2(\omega t + 30^{0})$$
For $2(\omega t + 30^{0}) = 90^{0}$, $p = -q$

Instantaneous currents,

Active:

$$\begin{bmatrix} i_{\text{Rp}} \\ i_{\text{Sp}} \end{bmatrix} = \sqrt{\frac{2}{3}} I \left[1 + \cos 2(\omega t + 30^{0}) \right] \begin{bmatrix} \cos \omega t \\ \cos(\omega t - 120^{0}) \end{bmatrix}$$
Reactive:

$$\begin{bmatrix} i_{\text{Rq}} \\ i_{\text{Sq}} \end{bmatrix} = \sqrt{\frac{2}{3}} I \sin 2(\omega t + 30^{0}) \begin{bmatrix} \sin \omega t \\ \sin(\omega t - 120^{0}) \end{bmatrix}$$

Odbiornik czysto rezystancyjny obciąża źródło chwilowym prądem biernym

<u>Przykład 2</u>

$$u_{\rm R} = \sqrt{2} U \cos \omega t, \quad U = 220 \text{ V}$$

 $i_{\rm R} = \sqrt{2} I \cos(\omega t - 60^{\circ}), \quad I = 95.3 \text{ A}$

P = 0

$$\begin{bmatrix} i_{\alpha} \\ i_{\beta} \end{bmatrix} = \boldsymbol{C} \begin{bmatrix} i_{\mathrm{R}} \\ -i_{\mathrm{R}} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \sqrt{3} I \cos(\omega t - 60^{\mathrm{o}}) \\ -I \cos(\omega t - 60^{\mathrm{o}}) \end{bmatrix}$$

Instantaneous powers,

Active:

$$p = u_{\alpha}i_{\alpha} + u_{\beta}i_{\beta} = \sqrt{3}UI[\cos(2\omega t - 30^{0})]$$
Reactive:

$$q = u_{\alpha}i_{\beta} - u_{\beta}i_{\alpha} = -\sqrt{3}UI[1 + \sin(2\omega t - 30^{0})]$$
For $2\omega t - 30^{0} = 0$, $p = -q$

Instantaneous active current in R line:

$$i_{\rm Rp} = \frac{I}{\sqrt{6}} \left[\cos(\omega t - 30^0) + \cos(3\omega t - 30^0) \right]$$

Odbiornik czysto reaktancyjny obciąża źródło chwilowym prądem czynnym

Wniosek:

Para mocy chwilowych *p* i *q*, zmierzonych w pewnej chwil t

nie określa właściwości energetycznych odbiornika

H. Akagi, E. H. Watanabe and M. Aredes book Instantaneous Power Theory and Applications to Power Conditioning

Przedstawili następującą interpretację fizyczną chwilowej mocy biernej q:

"...the imaginary power q is proportional to the quantity of energy that is being exchanged between the phases of the system..." "Fig. () summarizes the above explanations about the real and imaginary powers."

Wektor Poyinting'a **P** nie może być równoległy do wektora natężenia pola magnetycznego **H**

а

Wektor Poyinting'a **P** nie może być równoległy do wektora natężenia pola elektrycznego **E**

Interpretacja Akagi'ego jest błędna.

Energia nie może wirować wokół linii transmisyjnej bądź przepływać między przewodnikami liniami
Teoria Chwilowej Mocy Biernej p-q nie ma znaczenia poznawczego gdyż nie dostarcza interpretacji zjawisk fizycznych

Dopiero teoria CPC wyjaśniła sens fizyczny mocy *q* Jest to wielkość złożona

$$q = u_{\alpha}i_{\beta} - u_{\beta}i_{\alpha} = -Q - D\sin(2\omega t + \psi)$$

Ale nawet ten wynik jest poprawny tylko wtedy, gdy napięcia i prądy są sinusoidalne

Głównym zastosowaniem Teorii Chwilowej Mocy Biernej (TCPB) p-q, są algorytmy sterowania kompensatorów.

Według TCMB p-q, kompensator ma kompensować chwilową moc bierną *q* i składową oscylacyjną chwilowej mocy czynnej *p*.

L.S. Czarnecki, (2009) "Effect of supply voltage harmonics on IRP p-q-based switching compensator control" IEEE Trans. on Power Electronics, Vol. 24, No. 2

If the load is an ideal resistive load supplied with <u>nonsinusoidal</u> voltage

 $\boldsymbol{u} = \boldsymbol{u}_1 + \boldsymbol{u}_5$

$$j = \begin{bmatrix} j_{\rm R} \\ j_{\rm S} \end{bmatrix} = \frac{-2\sqrt{2} \, GU_1 U_5 \cos 6\omega_1 t}{U_1^2 + U_5^2 + 2U_1 U_5 \cos 6\omega_1 t} \begin{bmatrix} U_1 \cos \omega_1 t + U_5 \cos 5\omega_1 t \\ U_1 \cos (\omega_1 t - 120^0) + U_5 \cos (5\omega_1 t + 120^0) \end{bmatrix}$$

L.S. Czarnecki, "Effect of supply voltage asymmetry on IRP p-q - based switching compensator control" *IET Proc. on Power Electronics*, 2010, Vol. 3, No. 1

If the load is an ideal resistive load supplied with <u>asymmetrical</u> voltage

 $\mathcal{U} = \mathcal{U}^{p} + \mathcal{U}^{n}$

$$j_{\rm R} = \sqrt{\frac{2}{3}} j_{\alpha} = \frac{-2\sqrt{2} G (U^{\rm p} + U^{\rm n}) U^{\rm p} U^{\rm n} \cos \omega_{\rm l} t \cos 2\omega_{\rm l} t}{U^{\rm p2} + U^{\rm n2} + 2U^{\rm p} U^{\rm n} \cos 2\omega_{\rm l} t}$$

$$u_{\rm R} = \sqrt{2} U_1 \cos \omega_1 t,$$
$$i_{\rm R} = \sqrt{2} I_1 \cos \omega_1 t + \sqrt{2} I_7 \cos 7 \omega_1 t$$

$$u_{\rm R} = \sqrt{2} U_1 \cos \omega_1 t + \sqrt{2} U_7 \cos 7\omega_1 t$$
$$\mathbf{i} = G \mathbf{u}$$

$$p = \overline{p} + \widetilde{p} = 3U_1 I_1 + 3U_1 I_7 \cos 6\omega_1 t$$
$$q = 0$$

 $p = \overline{p} + \widetilde{p} = P + 6GU_1U_7\cos 6\omega_1$ q = 0

These two circuits, different with respect to properties and needed compensation, are identical in terms of IRP p-q Theory

Instantaneous powers *p* and *q* are algebraic forms (AF) of the supply voltages and the load currents products

Values of *p* and *q* powers do not provide information whether their properties come from the supply voltage or from the load current

ROBOCZA, ODBITA I SZKODLIWA MOC CZYNNA

Podstawową wielkością w rozliczeniach energetycznych jest energia dostarczana do jej użytkownika

$$\int_{0}^{\tau} P \, dt = W_{\rm a} \,,$$

P-moc czynna, $\tau-okres$ rozliczeniowy

Terminy *moc czynna*, *P* oraz *moc użyteczna* są zwykle traktowane jako synonimy

Energia czynna W_a jest traktowana zwykle jako energia użyteczna

Odbiorcy wielkich ilości energii pokrywają też zwykle dodatkowe koszty wynikające z niskiego współczynika mocy λ .

Takie podejście do rozliczeń energetycznych pojawiło się na przełomie XIX i XX wieku i obowiązuje do chwili obecnej

Przez większość tego okresu energia elektryczna dostarczana była z generatorów synchronicznych produkujących niemal doskonale sinusoidalne i symetryczne napięcie trójfazowe i zużywana była w dominującej części przez odbiorniki liniowe

Energia do odbiornika dostarczana jest z mocą $P_{1.}$ jest to

robocza moc czynna, $P_1 = P_w$

$$-(P_2+P_3+P_4+...) = P_r$$

odbita moc czynna

$$P = P_{\rm w} - P_{\rm r}$$

Odbiornik o mocy czynnej P generujący harmoniczne musi być zasilany z mocą roboczą P_w .

 $P_w > P$

Moc czynna	$P = 1000 \mathrm{W}$
Robocza moc czynna	$P_{\rm W} = 1536 {\rm W}$
Odbita moc czynna	$P_{\rm r} = 536 {\rm W}$
Moc strat w zasilaniu:	$\Delta P_{\rm S} = 900 {\rm W}$

Harmoniczne generowane w odbiorniku powodują dodatkowe straty wewnątrz systemu zasilającego. Odbiorca winien płacić za energię roboczą

$$\int_{0}^{\tau} P_{\rm w} dt = \int_{0}^{\tau} (P + P_{\rm r}) dt = W_{\rm w} > W_{\rm a}$$

Prąd potrzebny do przenoszenia energii roboczej W_w ma większą moc skuteczną od prądu przenoszącego energię czynną W_a

$$\Delta P_{\rm s} = P_{\rm r} + R_{\rm s} I_{\rm w}^2$$

Robocza i odbita moc czynna w układach trójfazowych, trójprzewodowych

$$P = \frac{1}{T} \int_{0}^{T} \boldsymbol{u}^{\mathrm{T}} \boldsymbol{i} \, dt = (\boldsymbol{u}, \boldsymbol{i}) = (\boldsymbol{u}^{\mathrm{p}}, \boldsymbol{i}^{\mathrm{p}}) + (\boldsymbol{u}^{\mathrm{n}}, \boldsymbol{i}^{\mathrm{n}}) = P^{\mathrm{p}} + P^{\mathrm{n}}$$

$$P^{\mathrm{n}} \stackrel{\mathrm{df}}{=} (\boldsymbol{u}^{\mathrm{n}}, \boldsymbol{i}^{\mathrm{n}}) = (-R_{\mathrm{s}} \boldsymbol{i}^{\mathrm{n}}, \boldsymbol{i}^{\mathrm{n}}) = -R_{\mathrm{s}} \|\boldsymbol{i}^{\mathrm{n}}\|^{2} = -P_{\mathrm{r}} < 0$$

$$P = P^{p} + P^{n} = P_{w} - P_{r}$$

Odbiornik niezrównoważony o mocy czynnej Pmusi być zasilany roboczą mocą czynną P_w większą od mocy czynnej

$$\|\mathbf{i}\| = \sqrt{3} \times 159.1 = 275.6 \text{A}$$

Moc strat w źródle

$$\Delta P_{\rm s} = R_{\rm s} ||\mathbf{i}||^2 = 0.0658 \times 275.6^2 = 5.0 \,\rm kW$$

$$\|\mathbf{i}_{w}\| = \frac{P_{w}}{\|\mathbf{u}_{w}\|} = \frac{105.6 \times 10^{3}}{\sqrt{3} \times 208.9} = 291.8 \,\mathrm{A}$$

Moc strat w źródle

 $\Delta P_{\rm s} = R_{\rm s} ||\mathbf{i}_{\rm w}||^2 + P_{\rm r} = 0.0658 \times 291.8^2 + 5.6 = 11.2 \,\rm kW$

 $P_{\rm w} > P$

Rozliczenia energetyczne, których rdzeniem byłby koszt energii roboczej obciążałyby odbiorcę kosztem strat powodowanych asymetrią prądów i harmonicznymi generowanymi w odbiorniku

Rozważmy maszynę indukcyjną zasilaną napięciem asymetrycznym

Energia przenoszona przez składową kolejności przeciwnej nie jest przekształcana na energię mechaniczną

Tak samo jest wtedy, gdy napięcie zasilania jest odkształcone.

$$P_{w} = P^{p} > 0$$
$$P_{r} = P^{n} > 0$$

 $P_{\rm w} < P$

Strata DOCHODÓW dostawcy energii elektrycznej sprzedawanej odbiorcom powodującym odkształcenie prądu i jego asymetrię jest proporcjonalna do różnicy między mocą roboczą a mocą czynną

 $\Delta P = P_{\rm w} - P$

PRZEPŁATA kosztu energii

odbiorcy zasilanego napięciem odkształconym i asymmetrycznym jest proporcjonalna do różnicy między mocą czynną a mocą roboczą

$$\Delta P = P - P_{\rm w}$$

Wtedy, gdy podstawą rozliczeń energetycznych jest energia czynna, *W*_a, strona powodująca odkształcenia i asymmetrię **nie jest finansowo odpowiedzialna za ich skutki**

Wtedy, gdy podstawą rozliczeń energetycznych jest energia robocza, *W*_w, strona powodująca odkształcenia i asymmetrię **płaci za ich skutki**

Rozliczenia energetyczne oparte na koszcie energii roboczej, *W*_w mogłyby tworzyć motywacje ekonomiczne do poprawy jakości zasilania i do poprawy jakości obciążenia a tym samym, do oszczędności energii Pomiar energii roboczej wymaga analizy harmonicznej, ograniczonej jednak do harmonicznej podstawowej prądu i napięcia

> Systemy energetyczne będą się rozwijały w kierunku systemów inteligentnych, "smart grids", wyposażonych w mieniki zdolne do cyfrowej analizy sygnałów, DSP

Pomiar energii roboczej *W*_w przez takie mierniki będzie tylko zmianą na poziomie programowym Główną przeszkodą dla racjonalizacji podstaw rozliczeń energetycznych mogą być - stuletnia tradycja tych rozliczeń na podstawie energii czynnej, - system przepisów, norm i standardów - inercja intelektualna

Nie oznacza to jednak, że nie warto podejmować działań w tym kierunku. Systemy energetyczne będą w najbliższej przyszłości podlegały głębokim zmianom. Podstawy rozliczeń energetycznych powinny być jedną z nich

Compensation goals in systems with nonsinusoidal voltages and currents

Compensators & filters

are used for

the electrical power system (providers & customers together)

performance improvement & *economic benefits* There are two different entities with different and conflicting goals:

Compensation goals in a very essence are economic,

unfortunately,

we usually are not able to use optimization procedures for compensator control.

It is difficult to express *profits reduction* in terms of *loading quality* factors It is difficult to express *cost increase* in terms of *supply quality* factors

Compensator cost (investment & operation) is also a component in optimization procedure

Therefore,

compensation goals are formulated usually as a reduction of some harmful agents of the loading quality or/and the supply quality

> to a minimum value, or to a level imposed by standards

Usually compensators are used for improvement of degraded loading quality

Compensators are usually used for improvement of degraded loading quality

Loading quality

- Reactive current
- Scattered current
- Unbalanced current
- Current distortion
- Power variation
- Random switching
- HF current noise

Shunt compensators are needed for that

This could be particularly important *in micro-grids,* which might be weak systems with sources of voltage distortion on the provider side with dominating single-phase Harmonic Generating Loads
The active current according to Fryze power theory is the smallest current of a load which at voltage u(t)has the active power P

$$i_{a}(t) = G_{e} u(t),$$
  $G_{e} = \frac{P}{||u||^{2}}.$

The remaining current,

 $i_{\rm rF}(t) \stackrel{\rm df}{=} i(t) - i_{\rm a}(t)$

increases only the supply current RMS value and can be compensated

$$e = 100\sqrt{2} \sin \omega_1 t \text{ V}$$

$$i(t)$$

$$u(t)$$

$$u(t)$$

$$i = \sqrt{2}(20 \sin \omega_1 t + 40 \sin 3\omega_1 t) \text{ A}$$

$$u = \sqrt{2}(80 \sin \omega_1 t - 40 \sin 3\omega_1 t) \text{ V}$$

$$P = P_1 + P_3 = 1600 - 1600 = 0$$

$$||i_a|| = 0$$

What is the objective of compensation in this circuit with zero active current

?

The CPC power theory, unlike Fryze, differentiates two directions of energy flow.

- One, caused by the distribution voltage harmonics, $P_n > 0$

- Second, caused by the load generated current harmonics, $P_n < 0$

$$i_{aC}(t) \stackrel{df}{=} G_{eC} u_C(t)$$
  $G_{eC} \stackrel{df}{=} \frac{P_C}{\|u_C\|^2}$

The useless and harmful current

$$i_{\rm b} = i - i_{\rm aC} = i_{\rm rC} + i_{\rm sC} + i_{\rm G}$$

When the system is weak then shunt compensator affects the load voltage and compensation conditions

Compensation can be achieved only in a recursive process

When the system is strong, shunt compensator does not affect the load voltage

Compensation can be achieved in a single step

Recursive process of compensation converges to the active current as defined in the CPC power theory

$$i_{aC}(t) \stackrel{\text{df}}{=} G_{eC} u_{C}(t)$$
$$G_{eC} \stackrel{\text{df}}{=} \frac{P_{C}}{\|u_{C}\|^{2}}$$

The active current, both according to Fryze and CPC PTs, reproduces the supply voltage distortion and asymmetry

$$i_{a}(t) = G_{e} u(t) \qquad i_{aC}(t) = G_{eC} u_{C}(t)$$
$$i_{a}(t) = G_{e} u(t) \qquad i_{aC}(t) = G_{eC} u_{C}(t)$$

In some situations, the compensator has to increase the supply current distortion and asymmetry There are opinions that the supply current after compensation should have not only the minimum RMS value, but also be sinusoidal and symmetrical

> Such a current is referred to as *working current,* i_{W} or i_{W}

Sometimes shunt compensators are controlled to achieve such a goal

$$i_{\rm w}(t) \stackrel{\rm df}{=} i_{a1}(t) = G_{\rm w} u_1(t)$$
  $G_{\rm w} \stackrel{\rm df}{=} G_1 \stackrel{\rm df}{=} \frac{P_1}{\|u_1\|^2}$

The remaining part of the current can be referred to as a detrimental current

When a compensator is to reduce the supply current to the active current (according to Fryze or CPC PTs definitions)

then

the compensator current j is orthogonal to the supply voltage u.

There is no permanent energy flow to the compensator

This is not the case when the working current i_w is the goal of compensation

The active power of a switching compensator of purely resistive load is

$$P_{c} = (u, j) = (u, -i_{d}) = (u, -(i-i_{1})) = -(u, i) + (u, i_{1}) = -P + P_{1} = -P_{h},$$

Compensator has to deliver energy to the system at the rate of $P_{\rm h}$

Switching compensators are not active, but passive devices, thus this energy has to be delivered to the compensator by the current fundamental harmonic

Three-phase, three-wire systems

$$\boldsymbol{e} = \boldsymbol{e}_{l}^{p} + \boldsymbol{e}_{l}^{n} + \boldsymbol{e}_{h}$$
$$\boldsymbol{i} = \boldsymbol{i}_{w} + \boldsymbol{i}_{lr}^{p} + \boldsymbol{i}_{l}^{n} + \boldsymbol{i}_{h} \stackrel{\text{df}}{=} \boldsymbol{i}_{w} + \boldsymbol{i}_{d}$$

Switching compensator current

$$\boldsymbol{j} = -\boldsymbol{i}_{d} = -(\boldsymbol{i}_{lr}^{p} + \boldsymbol{i}_{l}^{n} + \boldsymbol{i}_{h})$$

Compensator current is not orthogonal to the supply voltage

$$(\boldsymbol{u}, \boldsymbol{j}) = (\boldsymbol{u}_{w0} + \boldsymbol{e}_{l}^{n} + \boldsymbol{e}_{h}, -\boldsymbol{i}_{lr}^{p} - \boldsymbol{i}_{l}^{n} - \boldsymbol{i}_{h}) = -(\boldsymbol{e}_{l}^{n}, \boldsymbol{i}_{l}^{n}) - (\boldsymbol{e}_{h}, \boldsymbol{i}_{h}) = -P_{l}^{n} - P_{h}^{n}$$

Should only the working current remain after compensation ???? is a debatable question

Energy loss at delivery is lower when the supply current is reduced to the active current than it is reduced to the working current

When the supply voltage is nonsinusoidal and asymmetrical, however, then the active current is also nonsinusoidal and asymmetrical

Question as to compensation to the active or to the working current depends on which side is the compensator. It is on the provider or on the consumer side

